

13 Powojenna rzeczywistość

WYMAGANIA WYNIKAJĄCE Z PODSTAWY PROGRAMOWEJ

LI. Świat po II wojnie światowej. Początek zimnej wojny.

Uczeń:

1) charakteryzuje polityczne, społeczne, gospodarcze i kulturowe skutki II wojny światowej;

Uczeń spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto:

1) charakteryzuje skutki II wojny światowej, w tym zagadnienia związane z osądzeniem ludobójstwa (aliancki sąd w Norymberdze, bezkarność zbrodniarzy przed sądami niemieckimi po 1949 roku), z użyciem broni atomowej oraz ze współistnieniem państw demokratycznych z państwami totalitarnymi;

2) wyjaśnia cele i strukturę Organizacji Narodów Zjednoczonych, ocenia działalność Organizacji Narodów Zjednoczonych w powojennym świecie.

CZAS ZAJĘĆ

2 godziny lekcyjne

CELE LEKCJI

Uczeń:

ZNA

- daty: 17 VII – 2 VIII 1945, IV–VI 1945, 24 X 1945, XI 1945 – X 1946, VII–X 1946, 10 II 1947, 1947–1948, 1948, 1961
- postacie: Józefa Stalina, Harry'ego Trumana, Winstona Churchilla, Clementa Attlee, Adolfa Eichmanna

ROZUMIE

- pojęcia: Organizacja Narodów Zjednoczonych (ONZ), zimna wojna, plan „czterech D”, demilitaryzacja, denazyfikacja, dekartelizacja, demokratyzacja, cztery strefy okupacyjne, cztery sektory okupacyjne, reparacje wojenne, Międzynarodowy Trybunał Wojskowy w Norymberdze, Międzynarodowy Trybunał Wojskowy dla Dalekiego Wschodu, Karta Narodów Zjednoczonych, Rada Bezpieczeństwa ONZ, Powszechna deklaracja praw człowieka

POTRAFI

- scharakteryzować główne działania aliantów wobec pokonanych Niemiec
- przedstawić konsekwencje II wojny światowej, w tym powołanie ONZ
- wymienić postanowienia konferencji w Poczdamie w sprawie Niemiec, a także dotyczące Polski

- wyjaśnić, na jakim tle doszło do pierwszych nieporozumień w obozie aliantów
- przedstawić znaczenie procesów norymberskich dla kwestii rozliczenia zbrodniarzy wojennych
- wymienić postanowienia traktatów pokojowych w Paryżu
- przedstawić najważniejsze zadania Organizacji Narodów Zjednoczonych
- opisać kompetencje poszczególnych organów ONZ
- omówić znaczenie Powszechnej deklaracji praw człowieka

Materiał realizowany na pierwszej godzinie lekcyjnej

I. WPROWADZENIE

Prosimy uczniów, aby przypomnieli, kiedy skończyła się II wojna światowa. Następnie zwracamy uwagę na fakt, że skutki konfliktu były kolosalne zarówno w sferze społecznej, ekonomicznej, jak i politycznej. Podajemy temat i główny cel lekcji (*Dowień się, w jaki sposób kształtował się powojenny ład na świecie*).

II. ROZWINIĘCIE

Rozdajemy uczniom duże arkusze papieru. Dobrze byłoby, aby tydzień wcześniej poinformować ich o tym, że na lekcji będą potrzebne kolorowe flamastry lub kredki. Dzielimy klasę na 5 grup, rozdajemy instrukcje oraz udostępniamy linki do stron internetowych z materiałami źródłowymi.

Grupa I

Przeczytajcie podrozdziały *Konsekwencje II wojny światowej* (s. 152–153), *Konferencja w Poczdamie* (s. 153–155) oraz obejrzyjcie film *Europa po II wojnie światowej. Zniszczenia, gospodarka, tragedie narodów*. Następnie przygotujcie fragment mapy mentalnej poświęcony skutkom społecznym II wojny światowej.

Grupa II

Przeczytajcie podrozdziały *Konsekwencje II wojny światowej* (s. 152–153), *Konferencja w Poczdamie* (s. 153–155) oraz obejrzyjcie film *Europa po II wojnie światowej. Zniszczenia, gospodarka, tragedie narodów*. Następnie przygotujcie fragment mapy mentalnej poświęcony skutkom ekonomicznym II wojny światowej.

Grupa III

Przeczytajcie podrozdziały *Konsekwencje II wojny światowej* (s. 152–153), *Konferencja w Poczdamie* (s. 153–155) oraz obejrzyjcie film *Europa po II wojnie światowej. Zniszczenia, gospodarka, tragedie narodów*. Następnie przygotujcie fragment mapy mentalnej poświęcony skutkom politycznym II wojny światowej.

Grupa IV

Przeczytajcie podrozdziały *Konferencja w Poczdamie* (s. 153–155) i *Traktaty pokojowe w Paryżu (1947)* (s. 157 i 159). Następnie przygotujcie fragment mapy mentalnej poświęcony postanowieniom aliantów wobec Niemiec i ich sojuszników.

Grupa V

Przeczytajcie podrozdział *Rozliczenia zbrodniarzy wojennych* (s. 155–157) oraz film *Proces norymberski. Jak nazisci tłumaczyli się ze zbrodni? Co mówili o bombardowaniu Warszawy?* Następnie przygotujcie fragment mapy mentalnej poświęcony procesom niemieckich zbrodniarzy wojennych.

W trakcie pracy zespołów rozwieszamy na tablicy duży arkusz papieru lub wyświetlamy aplikację **mind meister**. Gdy zadania w grupach zostaną wykonane, tworzymy wspólnie jedną mapę mentalną z przygotowanych przez uczniów fragmentów i nadajemy jej tytuł.

I. PODSUMOWANIE

Prosimy uczniów, aby zastanowili się nad sposobem potraktowania Niemców i ich sojuszników przez aliantów po zakończeniu wojny. Zadajemy pytania pomocnicze:

Czy działania aliantów były zgodne z głoszonymi zasadami demokracji?

► Czy można je określić słusznymi?

Inicjujemy dyskusję, zwracając uwagę na konieczność argumentowania sądów przez osoby zabierające głos.

METODY KONTROLI

Uczniowie wykonują polecenie 1 z podsumowania w podręczniku (s. 163).

Materiał realizowany na drugiej godzinie lekcyjnej

I. WPROWADZENIE

Zadajemy uczniom pytania:

► Jakie były główne postanowienia konferencji w Poczdamie?

► Czy rozliczono wszystkich niemieckich zbrodniarzy wojennych? W jaki sposób ich ukarano?

Zwracamy uwagę na fakt, że po wojnie podjęto starania, aby powołać międzynarodową organizację, której celem było stanie na straży pokoju na świecie. Podajemy uczniom temat (*ONZ. Utopijna wizja czy realna szansa dla pokoju na świecie?*) oraz główny cel lekcji (*Poznam okoliczności powołania Organizacji Narodów Zjednoczonych, jej członków, zasady działania oraz cele*).

II. ROZWINIĘCIE

Rozdajemy w klasie kartki ze schematem metaplanu ► i podajemy problem wymagający rozwiązania: *Czy po zakończeniu II wojny światowej potrzebna była organizacja stojąca na straży pokoju?* Uczniowie szukają rozwiązania problemu, uzupełniając schemat metaplanu.

Po zakończeniu samodzielnej pracy uczniów, analizujemy wspólnie odpowiedzi. Mówimy o podpisaniu Karty Narodów Zjednoczonych i powstaniu Organizacji Narodów Zjednoczonych. Prosimy o przeczytanie tekstu źródłowego (**m8**, s. 160) i wykonanie polecenia 1 (s. 160).

Zadajemy pytania:

► Czy – waszym zdaniem – była możliwa realizacja celów określonych w Karcie Narodów Zjednoczonych?

► Jakie warunki powinny zostać spełnione, aby ONZ funkcjonowało sprawnie?

Mówimy, że jednym z najważniejszych organów ONZ jest Rada Bezpieczeństwa. Prosimy o zapoznanie się z treścią infografiki (s. 162), a następnie inicjujemy dyskusję o mocnych i słabych stronach systemu bezpieczeństwa ONZ.

Mówimy o potrzebie zapobiegnięcia kolejnym ludobójstwom na świecie po zakończeniu II wojny światowej. Poruszamy kwestie związane z Powszechną deklaracją praw czło-

wieka. Warto w tym miejscu podkreślić rolę Eleonory Roosevelt w pracach Komisji Praw Człowieka ONZ oraz w opracowaniu treści deklaracji praw człowieka. Następnie prosimy o przeczytanie tekstu źródłowego (m9, s. 161) i wykonanie polecenia nr 2 (s. 160).

Inicjujemy dyskusję:

- Czy ideały zawarte w Powszechnej deklaracji praw człowieka były możliwe do realizacji w latach powojennych?

III. PODSUMOWANIE

Prosimy uczniów o próbę odpowiedzi na pytanie zawarte w temacie lekcji: *ONZ. Utopijna wizja czy realna szansa dla pokoju na świecie?*

METODY KONTROLI

Uczniowie wypisują na kartkach mocne i słabe strony ONZ. Następnie zachęcamy uczniów do zapisywania swoich odpowiedzi na tablicy.